

สรุปการเสวนาเรื่อง “AEC vs จีน: ใครได้ใครเสีย”

การเสวนาเรื่อง “AEC vs จีน: ใครได้ใครเสีย” จัดโดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศร่วมกับคณะบริหารธุรกิจและสถาบันธุรกิจไทย-จีนภิวัดน์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. ปาฐกถาพิเศษ โดยนายเกา เหวิน ควร อุปทูตพาณิชย์สาธารณรัฐประชาชนจีน เรื่องเงินกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจ AEC

จีนกับอาเซียนมีความสัมพันธ์ที่ยาวนาน และเพิ่งจะครบรอบ 20 ปี ที่ผ่านมาทั้งสองฝ่ายมีมูลค่าการค้าระหว่างกันที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น มีความเข้าใจทางการเมืองระหว่างกันที่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากที่ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA) มีผลบังคับใช้อย่างเต็มที่เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2553 ทำให้ทั้งสองฝ่ายใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น มูลค่าการค้าสูงสุดตั้งแต่มีความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกัน โดยในปี 2553 มีมูลค่าการค้าถึง 292,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 37.5 โดยจีนส่งออกมาอาเซียนมูลค่า 138,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 30 และจีนนำเข้าจากอาเซียนมูลค่า 154,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 44.8 เป็นผลให้จีนกลายเป็นประเทศคู่ค้าอันดับแรกของอาเซียนและเป็นตลาดส่งออกที่ใหญ่ที่สุดของอาเซียน

ในด้านการค้าบริการ ก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี 2553 มีมูลค่าสูงถึง 24,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นอันดับ 5 ของอาเซียนที่ส่งออกไปด้านบริการ

ในด้านการลงทุน ก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน โดยในปี 2553 นักลงทุนอาเซียนไปลงทุนในจีนมีมูลค่า 6,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 35.62 ในขณะที่จีนลงทุนในประเทศอาเซียน 2,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12

จากสถิติดังกล่าว เป็นที่ประจักษ์แล้วว่าความตกลงฯ ได้นำมาซึ่งประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย และเป็นผลที่น่าพึงพอใจ นอกจากนี้ จากการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน เมื่อเดือนตุลาคม 2553 ทั้งสองฝ่ายยังได้ลงนามในพิธีสารฉบับที่ 2 ด้านการค้าสินค้า และมีผลใช้บังคับในปีนี้อยู่ นับว่าเป็นยุคแห่งโอกาสทางการค้า

หากพิจารณาถึงจุดเด่นของทั้งสองฝ่าย พบว่า

จุดเด่นของจีน

1. เป็นตลาดที่ใหญ่ ประชากร 1,200 ล้านคน และมีนโยบายขยายความต้องการภายในประเทศโดยเพิ่มการนำเข้า นับว่าตลาดจีนเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสหรัฐฯ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น ประสบปัญหาและนำเข้าจากอาเซียนน้อยลง ดังนั้น ตลาดจีนจะเป็นตลาดสำคัญที่ทำให้การส่งออกของอาเซียนขยายตัวขึ้นได้

2. ด้านเงินทุน รัฐบาลจีนให้สินเชื่อประมาณ 15,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ให้กับนักลงทุนอาเซียนเพื่อสนับสนุนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาค นอกจากนั้น ระบบการเงินที่เข้มแข็ง (จีนมีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ 2.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ) จะเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และการส่งเสริมทุนจีนให้ออกไปภายนอกด้วย
3. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จีนมีการพัฒนานักวิทยาศาสตร์ในหลายสาขา มีสถาบันการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหลายแห่ง ทั้งด้านชีววิทยา การผลิตยา การเกษตร พลังงานทดแทนใหม่ๆ การก่อสร้าง รถไฟความเร็วสูง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการผลิต และพื้นฐานความร่วมมือกับอาเซียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับอาเซียน
4. ด้านทรัพยากรมนุษย์ จีนมีนักเรียน นักศึกษา 260 ล้านคน โดยจบการศึกษาระดับปริญญาโท/เอก ประมาณ 6 ล้านคน เป็นปัจจัยสำคัญที่เปลี่ยนจากประเทศที่มีประชากรมาก เป็นประเทศที่มีทรัพยากรบุคคลที่สำคัญ แต่ยังคงรักษาต้นทุนทางด้านแรงงานที่ต่ำ เป็นอีกหนึ่งจุดแข็งที่ทำให้อาเซียนไปลงทุนในจีน
5. ด้านสังคม มีความมั่นคง ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข รัฐบาลมีแผนการพัฒนาประเทศระยะ 5 ปี โดยล่าสุดฉบับที่ 12 ตั้งเป้าหมายว่า GDP ของจีนจะโตขึ้นร้อยละ 7 ต่อปี และมีนโยบายต่างประเทศที่เป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้าน ให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้าน และพัฒนาร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน

จุดเด่นของอาเซียน

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ได้แก่ ยางพารา มันสำปะหลัง น้ำมันปาล์ม ซึ่งจีนมีความต้องการสูง
2. ด้านเทคโนโลยีและประสบการณ์ ประเทศอาเซียนมีเทคโนโลยีและประสบการณ์ในด้านต่างๆ เช่น การผลิตด้านอิเล็กทรอนิกส์ การแปรรูปวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ใหม่ หวาย การออกแบบอัญมณี และการบริการ
3. ด้านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ประเทศอาเซียนมีอากาศดีและภูมิทัศน์ที่สวยงาม เมื่อต้นปีที่ผ่านมา รัฐมนตรีด้านท่องเที่ยวของอาเซียนและจีนได้ลงนามแผนงานยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างปี 2011 – 2015 เพื่อให้ภูมิภาคกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของโลก และเป็นชาวดีอย่างยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยวจีนที่ชอบท่องเที่ยวในประเทศอาเซียน
4. นอกจากนั้น ยังมีความสมบูรณ์ในด้านพลังงาน เหมืองแร่ ป่าไม้ และประมง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการค้ากับจีนในระยะยาว
5. ยุทธศาสตร์ที่ตั้งที่สำคัญของอาเซียน นับเป็นประตูการค้าของจีนกับภูมิภาคอื่นๆ ทั้งเอเชียใต้และแอฟริกา การพัฒนาในภูมิภาคนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อจีน

นอกจากนั้น จีนและอาเซียนอยู่ในกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม โครงสร้างพื้นฐาน และตลาด เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน และเกิดความต้องการ (Demand) ทั้งสองฝ่าย เพื่อขยายภาคอุตสาหกรรมให้มีขนาดใหญ่ขึ้น จีนจึงมีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถขยายความร่วมมือระหว่างอาเซียน-จีนได้มากขึ้น

ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์มีส่วนในการส่งเสริมการพัฒนาสันติภาพและเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ความร่วมมือในภูมิภาคและการทำการค้าเสรีเป็นแนวทางที่ถูกต้องแล้ว การเสริมจุดเด่นระหว่างอาเซียน-จีนที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเป็นกุญแจสำคัญต่อการเพิ่มพูนผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย และการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จาก FTA ร่วมกันจะเป็นประโยชน์มากกว่า 10+1 ที่เท่ากับ 11

ดังนั้น แนวทางที่สำคัญ ได้แก่

1. เปลี่ยนแนวคิดใหม่ สร้างกลไกที่มั่นคงให้มากขึ้น ให้เกิดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการค้าการลงทุน
2. ประชากรของจีนและอาเซียนรวม 1,900 ล้านคน เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญ ต้องเสริมกลไกต่างๆ อาทิ Summit, AEM รวมถึง Seminar ต่างๆ ให้มากขึ้น และเมื่อเกิดปัญหา ต้องหารือและประสานแนวทางแก้ไขผ่านกลไกเหล่านั้น
3. เสริมจุดเด่นของแต่ละฝ่าย ขยายความร่วมมือในแต่ละสาขา
4. ความสมบูรณ์ของ ACFTA จะเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของความร่วมมือของภาคเอกชนระหว่างอาเซียนและจีน รวมถึงให้เกิดการพัฒนาด้านการค้าที่ครบทั้ง Supply Chain อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชนบทของจีนด้วย เช่น บริษัท CP ไปตั้งโรงงานในจีนแล้วขยายการลงทุนไปทั้ง Supply Chain หรือจีนมาตั้งโรงงานในอาเซียน ทั้งโรงงานแปรรูปมันสำปะหลัง และยางพารา

จีนมีความสามารถด้านเทคโนโลยีการก่อสร้าง เช่น สามารถสร้างทางรถไฟในทีเบต การสร้างสะพานบนทะเล การสร้างโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าในแม่น้ำซีเกียง ซึ่งจุดแข็งต่างๆ เหล่านี้สามารถพัฒนาให้เกิดความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายได้ นอกจากนี้ ยังต้องขยายไปสู่สาขา Logistics เช่น การพัฒนาโครงข่ายรถไฟ ท่าเรือ ถนนสายต่างๆ เพื่อให้สามารถขนถ่ายสินค้าต่างๆ ได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น การพัฒนาโครงข่ายด้านการสื่อสาร อินเทอร์เน็ต เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน และแสวงหาตลาดใหม่ๆ บนโลกออนไลน์ โดยสรุป จีนเชื่อว่าความร่วมมือระหว่างอาเซียน-จีน ในหลายๆ ด้าน มีอนาคตที่แจ่มใส

2. การเสวนาโดย ดร. สุทัศน์ เศรษฐบุญสร้าง ผู้แทนการค้าไทย

ดร. สุทัศน์ฯ ได้กล่าวให้เห็นความสำคัญของอาเซียนต่อจีนจากแผนที่ ซึ่งจะเห็นชัดเจนว่าเป็นประตูสำคัญของจีนต่อภูมิภาคอื่นๆ ยังจะเห็นได้จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ทั้งท่าเรือ (ท่าเรือน้ำลึกที่ทวาย) และถนนหนทางผ่านกรอบความร่วมมือ GMS ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า**จีนต้องการ Logistics จากอาเซียน**

ปัจจุบันท่าเรือสำคัญอยู่ในสิงคโปร์ แต่เนื่องจากเป็นเส้นทางที่อ้อม จีนจึงให้ความสำคัญกับการก่อสร้างในทางบกมากกว่า ดังนั้น อาเซียนจึงต้องประสานผลประโยชน์ระหว่างกันเพื่อต่อตรงกับจีน มิใช่แข่งกันเองในการหาผลประโยชน์จากจีน

หากพิจารณาความตกลงการค้าเสรีอาเซียน – จีน (ACFTA) จะพบว่า มีกลุ่มที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ ทั้งนี้กลุ่มอุตสาหกรรมที่เสียประโยชน์ ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมเหล็ก รองลงมาเป็นเครื่องนุ่งห่ม ไฟฟ้า และรองเท้า เป็นต้น กลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้ประโยชน์ ได้แก่ ยาง พลาสติก และยานยนต์ อย่างไรก็ตาม กลุ่มยานยนต์ในอนาคตอาจจะต้องเตรียมรับมือกับรถยนต์ขนาดเล็กจากจีนที่จะเข้ามาแข่งขัน (ขนาดไม่เกิน 1,000 ซีซี หรือประเภท E-CO Car) และในด้านอาหาร ซึ่งไทยมีศักยภาพในการผลิตสูง และในอีก 10 ปีข้างหน้าจะเกิดภาวะการ

ขาดแคลนอาหารอย่างแน่นอน ดังนั้น จีนมีเพียง 3 ทางเลือก ได้แก่ การปลูกเพิ่มขึ้น (แต่ Yield จะสูงมาก) การนำเข้า และการส่งคนจีนออกไปลงทุนทำการเกษตรในพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่างๆ ซึ่งรัฐบาลจีนได้สังเกตเห็นแล้วว่ามี ความยั่งยืน จึงสนับสนุนให้ทุนจีนออกไปภายนอก ปัจจุบันมีคนจีนในแอฟริกาแล้วกว่า 200 ล้านคน และพื้นที่ร้อยละ 60 ในการผลิตอาหารของโลก คือพื้นที่ของแอฟริกา

นอกจากนั้น จีนยังมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำ จีนใช้น้ำบาดาลมาปลูกพืชทางตอนเหนือของประเทศ แต่ไม่เพียงพอ และยังก่อให้เกิดปัญหาดินเค็มอีกด้วย ดังนั้น ลุ่มน้ำแถบอิรวดี จึงเป็นเป้าหมายสำคัญของจีนในการหาทรัพยากรน้ำให้กับประชากรจีนในอนาคต

ดังนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าจีนต้องการด้านโลจิสติกส์จากอาเซียน และหากอาเซียนไม่พัฒนารองรับ ความต้องการของจีน จีนจะเข้ามาทำเอง เช่น โครงการ China City Complex

ในด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ดร. สุทัศน์ฯ กล่าวว่า ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการรายเล็กมักเป็นเหยื่อจากการค้าเสรีโดยทั่วไป แต่การปกป้องไม่ใช่การแก้ปัญหาในระยะยาว แต่ต้องช่วยให้ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการรายเล็กสามารถเอาตัวรอดและแข่งขันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมการเกษตร (เครื่องจักรทางการเกษตร) ซึ่งมีความจำเป็นต่อประเทศในด้านการรักษาฐานการผลิตทางการเกษตร และในขณะนี้จีนมีงบประมาณ 4 ล้านล้านหยวนในการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเกษตรในประเทศตน

3. การเสวนาโดย ดร. ไกรสินธุ์ วงศ์สุรไกร สภาหอการค้าไทย

ดร. ไกรสินธุ์ชี้ให้เห็นความสำคัญของอาเซียนต่อจีน จากภาพรวมที่จีนทำ FTA กับประเทศต่างๆ ดังนี้

Country	FTA Status
สหภาพยุโรป	NONE
USA	NONE
JAPAN	Under Negotiation
ASEAN	ACFTA
BRAZIL	Under Negotiation
Russia	NONE
South Africa	Under Negotiation
India	Under Negotiation

นอกจากนั้น ยังชี้ให้เห็นความสำคัญด้านภาษา ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นด้านการค้า การบริการ และการลงทุน รวมถึงการบุกตลาดใหม่ๆ ในอาเซียน โดยประเทศไทยเป็นประเทศอันดับที่ 9 ในอาเซียนที่ประชากรพูดภาษาอังกฤษได้คล่องแคล่ว (อันดับ 10 กัมพูชา) นอกจากนั้น ประเทศในอาเซียนอื่นๆ ให้ความสำคัญกับภาษาอื่นในอาเซียนแล้ว เช่น สิงคโปร์ขยายการเรียนการสอนภาษาจีนกลาง เวียดนามสอนภาษามลายู ลาวพูดภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศสและรัสเซีย เป็นต้น สำหรับการบุกตลาดจีน จะต้องทำความเข้าใจกับขนาดของตลาด ความ

เข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของผู้ซื้อชาวจีน ความคิดและความต้องการของผู้ซื้อชาวจีน และการหา Connection ซึ่งภาษามือพบาทอย่างยั้ง

ในด้านการค้าระหว่างอาเซียนและจีนมีมูลค่าการค้า ดังนี้

Trade (THAI-CHINA)	Million Baht
Export to China	678,631.84
Import to China	775,460.63
Balance	-96,818.79

ในส่วนที่จีนจะมาตั้งโรงงานแปรรูปยางพาราในไทยนั้น ดร. ไกรสินธุ์ฯ เห็นว่าจะได้ประโยชน์ในเชิงเทคโนโลยีการแปรรูป เนื่องจากเดิมประเทศไทยส่งออกได้แต่เพียงยางดิบ การเก็บเกี่ยวองค์ความรู้ด้านการแปรรูป จะทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าและผลิตภัณฑ์ได้ (ได้ประโยชน์ในด้าน Know-how)

แก้วตา พิสิษฐเกษม ผู้จัดบันทึก
ส่วนอาเซียน Dialogue
สำนักประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน